

Luminița Cornea

ROMULUS CIOFLEC

o viață în imagini

Luminița Cornea

ROMULUS CIOFLEC

o viață în imagini

Centrului Eclesiastic de Documentare
„Mitropolit Nicolae Colan", Sf Gheorghe.
Luminița Cornea

Sf Gheorghe 25 aprilie 2017
Zi de comemorare a Mitropolitului
– Nicolae Colan – la 50 de ani
de la trecerea la cele veșnice

Centrul Cultural
Județean Covasna

Sfântu Gheorghe • 2016

Editat de Centrul Cultural Județean Covasna

Finanțat de Consiliul Județean Covasna

Editor responsabil | István IMREH
Pregătire pentru tipar | Adela TÖRÖK
Tehnoredactare | Zita HORVÁTH
Proiect carte | Attila KOPACZ

ISBN 978-973-0-22018-6

Nicolae Scurtu | Iconografia – Un prețios auxiliar al istoriei literare

Profesoara de „emoții estetice" Luminița Cornea (n. 1949), doctor în filologie și, în același timp, o eminentă cercetătoare și exegetă a unor scriitori din Transilvania, a conceput și elaborat o carte-document despre naratorul Romulus Cioflec.

În această carte, extrem de interesantă, sunt adunate și adnotate fotografii și imagini privitoare la Romulus Cioflec și itinerarul său în lume, care se constituie, de fapt, în mărturii emoționante prin intermediul cărora un biograf înzestrat poate să reconstituie un destin, deloc comun, ce a augmentat epica românească interbelică.

Identificarea și publicarea, acum, a fotografiilor ce conțin imagini cu ascendenții și rudele scriitorului, cu Romulus Cioflec și unii dintre contemporanii săi, precum și cu unele toposuri prin care a trecut sau unde a rămas un timp și a creat, reprezintă, desigur, pentru un istoric literar, chei ce pot decripta semne, sensuri și existențe.

O astfel de carte devine din momentul apariției un excelent *instrument de lucru* ce facilitează accesul lectorului inițiat spre *recitirea și reinterpretarea* operei prozatorului de la Araci.

Întâlnirea unora dintre noi, pentru întâia oară, cu manuscrise, cărți, autografe și alte materiale iconografice aparținând lui Romulus Cioflec, ne stimulează, în ordinea spiritului, interesul și, de ce nu, pasiunea de a-l citi sau reciti printr-o altă grilă.

Această carte, indiscutabil originală[1] , anunță, în premieră, apariția unei monografii complete a scriitorului Romulus Cioflec, pe care doamna Luminița Cornea, intelectuală lucidă și devotată, a pregătit-o timp de un deceniu și jumătate.

De altfel, e bine să menționez, aici, că profesoara Luminița Cornea, secondată de un ales grup de colaboratori, redactează, coordonează și publică revista *Caietele de la Araci*, ce reprezintă un moment semnificativ în receptarea operei lui Romulus Cioflec.

Revista aceasta, ce conține articole, studii și cercetări temeinice, pe care unii dintre colaboratori le-au întreprins în arhive publice și particulare, a suscitat interesul generațiilor mai tinere pentru iconografia, publicistica și marile creații epice ale prozatorului transilvănean.

E necesar să precizez, de asemenea, că lucrarea pe care am parcurs-o, cu o reală voluptate intelectuală, nu iese din goluri, ci este rezultatul unor cercetări riguroase întreprinse, de mai multă vreme, de cercetătoarea Luminița Cornea.

Astfel se poate constata, de cei care îi consultă bibliografia, că exegeta și biografa prozatorului Romulus Cioflec este autoarea unor excelente instrumente de istorie literară[2] în care accentul cade, cum e și firesc, pe iconografia scriitorilor români.

---

[1] *În bibliografia de specialitate se cuvin a fi menționate și următoarele instrumente de lucru: Elisabeta Dolinescu – Anton Pann. Viața în imagini. București, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor, 1967; Elena Dunăreanu – Scriitorii noștri. Colecția iconografică. Sibiu, [Întreprinderea Poligrafică Sibiu], 1969. (Biblioteca „Astra", Sibiu); [Mircea Ghițulescu] – Goga la Ciucea. [Cluj, Întreprindere Poligrafică Cluj, 1975]; Gavril Scridon – Liviu Rebreanu între „Oamenii de pe Someș". Bistrița, [Tipografia „Maramureș" – Baia Mare], 1976 și Constandina Brezu Stoian – Panait Istrati. Fotograf și în fotografii. [București, Editura Meridiane, 1984]. (Muzeul Literaturii Române).*

[2] *Cristina Ionescu, Luminița Cornea, Scriitori. Case și muzee memoriale. București, Editura Diacon Coresi, 1998, 172 p. + 20 ilustrații; Adrian Costache, Luminița Cornea, Cristina Ionescu și Gheorghe Lăzărescu. Atlasul literaturii române, Budapesta, Editura Cartographia, 2001, 44 p.; Luminița Cornea, Scriitori – case memoriale. Târgu-Mureș, Editura Nico, 2014, 142 p. cu 60 de ilustrații.*

Araciul copilăriei

„cel mai frumos colț al Țării"
Silvestru Cioflec [1]

PERSONALITĂȚI DIN ARACI:

Dimitrie Cioflec (1829-1891)
profesor și folclorist -unchiul scriitorului;
Romulus Cioflec (1882-1955)
profesor și scriitor
Remus Cioflec (?1880-?1960)
editor - văr primar al scriitorului
Aurel Nistor (1882-1974)
protopop
Pompiliu Nistor (1883-1961)
medic
Veniamin Nistor (1886-1963)
episcop
Ioan Rafiroiu (1882-1948)
protopop
Nicolae Colan (1893-1967)
mitropolit
Gheorghe Colan (1896-1963)
notar
Gheorghe Rafiroiu (1907-1956)
profesor
Dávid Gyula (n. 1928).
istoric literar, profesor univ. și traducător

Dimitrie Cioflec

Casa părintească, astăzi muzeu memorial

Părinții, Constantin și Maria Cioflec, tablouri pictate, în 1922, de Antonia Gavriliță, profesoară de desen, prima soție a scriitorului

Familia Cioflec provine din localitatea Comana de Jos, județul Brașov, unde exista, la 1794, preotul Idomir Popovici, zis Cioflec. Fratele său, Iacob Cioflec, fost Popovici, a slujit ca preot în Araci, județul Covasna, între 1780-1826. Iacob Cioflec a avut trei copii: Rafira, căsătorită Colț; Gheorghe (1797-1866), preot în Araci între anii 1826-1866, a avut patru copii, dintre care primul, Dimitrie (1829-1891), altul, Alexandru, preot în Araci; Aron Cioflec (1803-1892), bunicul scriitorului, învățător și cântăreț bisericesc în Araci, a avut două căsătorii. Cu prima soție, Domnica Axente, a avut cinci copii. Cu a doua soție, Maria Grozea, a avut tot cinci copii: Maria, Constantin, David, Alexandru și o fată care a murit tânără. David Cioflec a avut șase copii, al doilea fiind Remus, ce a devenit editor în perioada interbelică, conducând Editura Remus Cioflec, cu librării cunoscute în București, Brașov, Cluj, Timișoara. Editura Remus Cioflec a tipărit, pe lângă literatură română, importante cărți ale literaturii universale, cele mai multe pentru prima dată în românește.

Maria și Constantin Cioflec– agricultor și cântăreț bisericesc (dascăl) – în fața casei, fotografiați de fiul lor, Romulus

Din Araci, plecat-am pe cărarea vieții

Romulus Cioflec „exemplul unei vieți cuminți și rodnice, închinată, în egală măsură, obligațiilor cetățenești, profesiunii de dascăl și patimii de scriitor" Perpessicius [2]

Tatăl, Constantin Cioflec – „om cu judecată luminoasă și cu înțelepciunea cărților sfinte, a fost în toate ocaziunile un apărător al dreptății." Gheorghe Rafiroiu [3]

Cioflec

STAT PERSONAL

...ntru Domnul Romulus Cioflec

profesor titular la liceul de băieți Nº 2 din Chișinău

...calitatea Chișinău jud. Chișinău

Data și locul nașterii (stil nou): 7 April 1882 Trei-Scaune Arpatac România

Copiii

căsătorit – Salomea Gavriliță Profesoara – 5 Sept. 1912

OBSERVAȚII

Extras din „Stat personal" completat de scriitor la Liceul Nr. 2 de Băieți, Chișinău [4]

Data nașterii (ziua și luna) este 7 aprilie 1882, așa cum rezultă din Protocolul botezaților parohiei Araci pe anul 1882 (Arhivele Statului, Sf. Gheorghe) și din documente completate de scriitor, aflate în Arhivele Naționale ale Republicii Moldova [5]. După stilul vechi, data nașterii este 26 martie 1882.

ROMULUS CIOFLEC s-a născut în satul Araci (Arpătac), actualul jud. Covasna, ca al treilea din cei treisprezece copii (dintre aceștia, cinci au murit prematur) ai lui Constantin Cioflec, cântăreț bisericesc ortodox, și ai soției sale, Maria, născută Bucșa. Trei dintre frații scriitorului s-au stabilit de tineri în Timișoara, unde s-au afirmat ca intelectuali de prestigiu: Constantin (1880-1978), profesor de latină; Victor (1887-1972), jurist; Silvestru (1889-1969), profesor de română și inspector școlar.

Sora cea mai mare și doi frați au rămas în sat, iar sora mai mică, Valeria (1897-1917), prototipul personajului Silvia din romanul *Pe urmele destinului*, a murit, în Siberia, la 20 de ani. (6)

Fotografie de familie, București, 1915 – Frații Constantin și Silvestru sunt în uniforma armatei române, între ei sora Valeria; pe scaune în față părinții, în stânga Victor și Octavian Cioflec.

Frații scriitorului Romulus Cioflec (I)

În istoriile literare, se afirmă despre scriitorul Romulus Cioflec că provine dintr-o familie cu 13 copii, însă dintre aceştia doar şapte au ajuns la maturitate, o fată a murit la 20 de ani, iar cinci au murit prematur.

Conform datelor din *Registrul Botezaților parohiei Araci pe anii 1980–1900* (Arhivele Statului, Covasna), copiii lui Constantin Cioflec și ai Mariei Cioflec, născută Bucșa, sunt:

MARIA (1878–1942), numită de frați: lelea; căsătorită Rafiroiu;

CONSTANTIN (1880–1978), profesor de latină, Timişoara, soția Maria, prof de menaj;

ROMULUS (1882–1955), profesor și scriitor, prima soție Antonia, profesoară de desen, după ce a absolvit Scoala de Arte Frumoase, Odesa (1875–1960); a doua soție Ana (1909–1995), născută Țânțăreanu din Araci;

ELENA 1883–1886, a trăit 3 ani;

VICTOR (1887–1972), jurist, Timişoara, soția Victoria, profesor de fizica-chimie;

ELENA 1888–1888, a trăit şapte luni;

SILVESTRU (1889–1969), profesor de română, inspector, Timişoara, soția Elena, medic, originară din Basarabia;

ELENA 1891–1892, a trăit un an;

ELENa 1894–1897, a trăit 3 ani;

OCTAVIAN 1895–1896, a trăit un an;

VALERIA 1897–1917, a trăit 20 de ani

OCTAVIAN (1900–1983), subinginer silvic, Săvârşin, soţia Tinca, învăţătoare;

ALECSE (1902–1979), subinginer silvic – prima soţie: Florica, mama lui Viorel şi Florin; a doua soţie (din Avrig, Sibiu), mama lui Stelian-Liciu.

Foto din 1915 – București: pe scaun, Romulus, în stânga; în dreapta, pe scaun, Constantin și soția sa, Maria; în picioare: Silvestru, Valeria, Victor.

Foto din 1916(?) – Frații Victor, Silvestru și Valeria, aflați la studii în București.

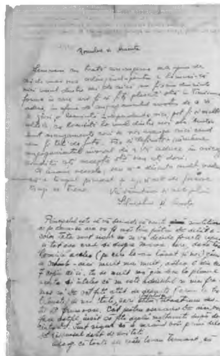

Foto – pe verso, însemnarea lui Octavian Cioflec: „Cei 6 feciori ai tatii", adică cei șase frați: Constantin, Romulus, Victor, Silvestru, Octavian, Alexe.

Fraţii scriitorului Romulus Cioflec (II)

Părinţii scriitorului, Constantin şi Maria Cioflec, odihnindu-se pe o bancă, în parc, la Timişoara.

Fotografii realizate la Timişoara, în anul 1929 – foarte probabil cu aparatul de fotografiat Kodak al scriitorului; cu acest aparat a fost în călătoria din regiunile arctice şi a efectuat fotografiile ce formează ilustraţiile volumului *„Sub soarele polar. Impresii şi peripeţii din voiajul unor salvaţi de la naufragiu de spărgătorul Krasin"* (1929)

Copiii au încercat, de-a lungul anilor, să-i determine pe părinţi să se mute în Timişoara, într-o casă aproape de ei, ca să le poarte de grijă. O scrisoare din arhiva MNCR, scrisă şi semnată de toţi fraţii cu soţiile, foarte interesantă prin conţinut şi prin grija manifestată faţă de părinţi:

„Îndată ce ai lăsat dăscălia, noi ne-am întrebat, tată, ce rost are să mai rămâneţi acolo, cu singurătatea şi bătrâneţele dumneavoastră, când tot trecutul şi toate speranţele dumneavoastră de altă-dată s-au mutat aici ...Pentru ce casa şi locul ostenelilor D-voastre şi al copilăriei noastre să fie azi o piedică spre a ne împărţi aici împreună gândurile şi bucuriile? Noi credem că chiar şi atunci când nu veţi mai fi, e firesc să ne găsim mai aproape. La toate acestea ne-am gândit după plecarea D-voastră de aici şi ne-am gândit foarte serios după ce am aflat că de Araci nu vă mai leagă nici dăscălia."
(Fragment din scrisoarea fraţilor Cioflec, Timişoara, 3 martie 1936)

Foto – pe verso, acelaşi scris al lui Octavian Cioflec: „6 cumnate", adică soţiile celor şase fraţi: Maria, Antonia, Victoria, Elena, Tinca, Florica

Frații scriitorului Romulus Cioflec (III)

CONSTANTIN, primul venit în Timișoara, fratele cel mai mare, a fost profesor de latină la *Liceul de Băieți „Diaconovici Loga"* și perioade scurte de timp și la alte școli. Astfel, în anul școlar 1920-1921, a predat latina la *Liceul de Fete „Carmen Sylva"* din Timișoara. Într-un proces-verbal de inspecții, efectuate la acest liceu, se menționează că în data de 5 noiembrie 1920, s-a asistat la clasa a V-a, obiectul Latină, la profesorul Constantin Cioflec, când *„s-a făcut preparație / traducere din latină în românește sub conducerea domnului profesor. Elevele căutaseră acasă cuvintele din textul de tradus. Progresul lor e satisfăcător"* (Arhivele Statului Timiș, Fondul Școlii Normale „Eftimie Murgu", d. 4, f.18). Concluzia: profesorul de latină era sever, pretinzând elevelor să se pregătească serios prin studiu individual, fără de care nu există progres.

VICTOR CIOFLEC a fost jurist în Timișoara,
SILVESTRU, profesor, inspector de specialitate la Directoratul pentru învățământ, Timișoara;
ROMULUS, profesor la Liceul German de Stat.
Soțiile celor patru frați au funcționat toate la Liceul de Fete „Carmen Sylva", o instituție de prestigiu a învățământului din Banat – ex. un fragment

Constantin Cioflec cu soția Maria și cu fiul lor Marius, 1920

Silvestru Cioflec „cel mai iubit dintre frați și cel mai bun"(însemnarea lui Octavian Cioflec)

Lugoj, 1940, tatăl Constantin Cioflec cu fiul Octavian (dreapta) și soția acestuia Tinca (stânga)

Silvestru cu soția Elena și fiica Zamfira (1924?)

Silvestru cu soția Elena, fiica Zamfira și băiețelul lor (1926?)

Numeroasa familie Maria și Gheorghe Rafiroiu (1935?); pe scaune: Maria Rafiroiu, născută Cioflec, Maria Cioflec - mama scriitorului, un copil, dascălul Constantin Cioflec – tatăl scriitorului, Gheorghe Rafiroiu, cumnatul scriitorului; în picioare copiii, fii și fiice, nepoți și nepoate

Familia dascălului Constantin și Maria Cioflec cu fiii Octavian și Alexe împreună cu familiile lor (1935?); în picioare, de la stânga – Octavian cu soția Tinca; soția lui Alexe, Florica cu Alexe; în primul rând: mama (bunica) Maria Cioflec cu nepoatele Doina și Florica, fetele lui Octavian; tatăl (bunicul) Constantin Cioflec cu nepoții Viorel și Florin, fiii lui Alexe

Frații scriitorului Romulus Cioflec (IV)

scris de un inspector din *Ministerul Educației Naționale*, într-un *Proces-Verbal* (18 ianuarie 1939): *„Deoarece am intrat în mai multe clase, am avut ocazia să constat cu plăcere că elevele sunt pline de viață, atente și disciplinate.*
O atmosferă de adevărată camaraderie se simte numaidecât în cancelaria școalei: e un lucru foarte interesant și necesar pentru această școală, adevărat locaș de instrucție și educație în cel mai curat spirit românesc.
Doamna directoare Pop conduce acest așezământ de cultură, mândria Banatului și a tuturor românilor, cu deosebit tact. D-sa are pricepere, hărnicie și un optimism sănătos. A înțeles că, pentru o operă durabilă, hotărârile rațiunii trebuiesc încălzite de un adânc sentiment omenesc." (Arhivele Statului Timiș, Fondul Școlii Normale „Eftimie Murgu", d. 4, f. 5-6)

Primul născut al familiei Constantin și Maria Cioflec, o fată, Maria (1878–1942), numită de frați „lelea", a rămas toată viața în sat; s-a căsătorit cu Gheorghe Rafiroiu și și-a format o familie apreciată în comunitate. Prima ei fiică (din șase copii), Maria s-a căsătorit cu fratele mitropolitului Nicolae Colan (1893–1967) și a avut doi copii: Horia Colan, academicianul (n. 1926), care în prezent locuiește în Cluj-Napoca, și Steluța, căsătorită cu un cunoscut și important filolog, Dimitrie Macrea (1907–1988).

Scriitorul cu frații lui

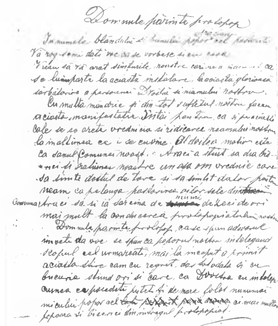
Profesorul și scriitorul Romulus Cioflec a fost foarte apropiat de frații săi și de comunitatea satului, în mod special în perioada interbelică. Familie Cioflec a participat alături de credincioșii din Araci la instalarea preotului Aurel Nistor (consăteanul lor), ca protopop de Sfântul Gheorghe, în anul 1926. Dascălul Constantin Cioflec a rostit chiar o alocuțiune, pregătită de acasă (vezi copia manuscrisă).

Romulus Cioflec cu fratele Octavian și cumnata Tinca

„Noi la gorunul lui Horia" – scriitorul, în stânga, sus, sprijinit de trunchiul gorunului

Domnule părinte protopop
În numele blândului și bunului popor [illegible]
Vă rog să-mi dați voie să vorbesc și eu ceva.
Vreau să vă arat simțurile noastre care ne-a [illegible] ca
să luăm parte la aciastă instalare, la aciastă glorioasă
sărbătorire a persoanei D-voastră și neamului nostru.
Cu multă mândrie și din tot sufletul nostru facem
aciastă manifestație. Întâi pentru ca și pe aciastă
cale să se arete vrednicia și ridicarea neamului nostru
la înălțimea ce i se cuvine. Al doilea motiv este
ca fiul Comunei noastre Araci a știut să dea bi-
-sericei și națiunei noastre un așa om vrednic care
să simtă destul de tare și să simtă dator pentru
neam ca pe lângă păstorirea oilor sale din [illegible]
Comuna Araci să-și ia sarcina de muncă de zeci de ori
mai mult la conducerea protopopiatului nostru
Domnule părinte protopop, ca să spun adevărul
[illegible] să spun ca poporul nostru înțelegând
scopul cel urmăreați, mai la început a primit
aciastă știre cam cu regret, dar totodată și cu
bucurie știind ori și care, ca D-voastră cu înțelep-
ciunea ce posedați puteți fi de mare folos nu numai
micului popor cel [illegible] ci mai multor
popoară și biserici din întregul protopopiat.

Arăceni la instalarea protopopului Aurel Nistor, în Sf. Gheorghe, anul 1926

„Cu frații la mormânt"

Octavian Cioflec, la 19 ani, cu urmele suferinței acumulată în refugiu

Octavian, în fața castelului regal de la Săvârșin, unde a funcționat, o perioadă, șef al Domeniului Forestier Regal de la Săvârșin

Octavian cu soția Tinca și fetițele

Alexe, cel mai mic dintre frați

Frații Octavian și Alexe

Octavian și Alexe, frații mai mici, au început studiile liceale la Gimnaziul Șaguna din Brașov, dar au întrerupt din cauza războiului, plecând cu părinții în refugiu. Alăturându-li-se și nepotul lor Remus Rafiroiu, fiul Mariei Rafiroiu, au terminat liceul, în particular, la Chișinău, meditați de Silvestru (1921?). Ajutați de frații mai mari din Timișoara, au studiat silvicultura la Pădurea Verde în Timișoara, singura școală de silvicultură pe atunci (?). Amândoi au fost cu părinții și sora Valeria, în timpul Primului Război Mondial, în refugiu, doi ani și jumătate, din vara anului 1916. Informațiile primite de la ei au constituit baza genezei romanului *„Pe urmele destinului"*, părinții scriitorului, sora Valeria – personaj Silvia , frații: Octavian – personaj Miron, Alexe – personaj Virgil.
Octavian Cioflec, subinginer silvic, a locuit și a lucrat în mai multe localități din țară, la Vărădia, la Lugoj, din nou la Vărădia, la Săvârșin (1943–1945); la Sf. Gheorghe, la Araci; în 1970 a vândut casa din Araci; a avut trei fete: Dorina (1928 – 1976); Florica (n.1933); Maria-Mioara (n. 1942), locuiește la Lipova și a donat, în vara anului 2016, Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni o serie de fotografii și documente aparținând familiei scriitorului Romulus Cioflec.
Alexe, fratele cel mai mic, subinginer silvic, s-a mutat de la Araci la Agnita, apoi cu a doua soție la Avrig, unde este înmormântat; a avut trei băieți: Florin – adoptat de unchiul său Constantin, la Timișoara; Viorel – trăiește la Agnita; Stelian-Liciu – Agnita (?).

Unitatea şi armonia dintre fraţi

Fratele Victor Cioflec, jurist, a avut un fiu, Dorin, căsătorit cu Maria Tina Cioflec (n.1928), care trăieşte în Timişoara – fiul şi nepotul ei, Virgil Victor Cioflec, sunt în SUA.

Însemnarea manuscrisă a lui Octavian Cioflec lângă foto „Şatra din Chişinău":
„După terminarea primului război mondial, fraţii mei mai mari Romulus, Victor şi Silvestru au fost numiţi ca profesori la liceul din Chişinău – Basarabia, care fusese eliberată de sub ruşi în acest război. Eu Octavian şi cu nepotul Remus (fiul surorii Maria, lelea, n.n.) care întrerupsesem şcoala, Liceul din Braşov, am mers şi noi la Chişinău, unde meditaţi de către Silvestru, am învăţat în particular, dând examen pentru clasele şi anii pierduţi în timpul războiului."

Victor Cioflec,
avocat la CFR Timişoara

„Şatra din Chişinău" (însemnare manuscrisă a lui Octavian Cioflec) – 1920 (?), în stânga, tinerii Octavian Cioflec şi Remus Rafiroiu; stânga, pe scaun, Silvestru; femeia din mijloc, Antonia Gavriliţă, viitoarea soţie a scriitorului, lângă ea în dreapta, Romulus Cioflec; bărbatul din dreapta, Victor Cioflec; femeile: Elena, viitoarea soţie a lui Silvestru, originară din Chişinău, iar cealaltă, probabil sora ei. ▷

Acasă, în Transilvania, la Araci, tatăl Constantin, de profesiune agricultor şi cântăreţ bisericesc (dascăl) se luptă cu greutăţile de după război.
Pe patru file, format A4, declară pagubele pricinuite de război familiei sale.

Pe ultima filă - o sinteză a suferinţelor, a peregrinărilor din refugiu:
„Familia mia 5 la număr am plecat în 1916 Septembrie 23 înaintea armatei române care se retragia, am trecut la Bucureşti, deacolo la Galaţi unde am petrecut doaua luni fara niciun ajutor. De aci la Iaşi unde guvernu român pentru toată familia ne ajutat lunar cu 80 lei. Pela începutul lui August 1917 guvernul a crezut de bine să ne trimită în Rusia, intrun sat cu numele Hruscaia. Aci misa înbolnavit fica Valeria şi în 6 Septemvre a murit în spitalul din Elisabetgrad. Am trăit în Elisabetgrad până în anu 1918 Februarie în 18 unde am auzit că se apropie germani de oraş nu mia convenit ca sai aştept acolo. Am plecat cu sârbi in Siberia unde am trăit 8 luni pe vagoane, până când Cechi au nimicit pe bolsevici şi totdeodată sa făcut armestitiul când apoi am plecat cu un vapor Englez dela Vladivostoc pe coastele Japoniei, Chinei, Indiei, Arabiei trecând Canalul de Suez în marea Roşie si pe urmă din Marea meditereana am debarcat în Dalmatia.
Ce am mai păţit şi pe uscat nu vi le mai pot înşira din lipsa de spaţiu. Frica de unguri era că fusesem notar în timpul ocupări şi aveam trei copii în serviciul armatei romane.
Am avut bani cu mine vreo 4000 l. Mia mai dat şi copii mei pe la vreo 3000 lei. Sau cheltuit toţi şi mau jefuit şi oameni rei şi aşia am rămas sarac. După toate acestea rog respectuos pe cei în drept ami face dreptate. Cu supunere Constantin Cioflec"

DECLARAŢIE
de pagubele ce mi s'au adus de
PAGUBE REZULTATE DIN

Manuscris Declaraţie de pagube de război
– Constantin Cioflec

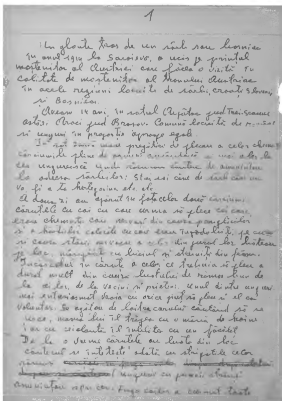
„Pe urmele destinului”, din Araci în Siberia

Cei cinci plecați în refugiu: părinții Maria și Constantin Cioflec, sora Valeria, frații Octavian (stânga) și Alexe (dreapta)

„Aflându-ne ca refugiați în aceste locuri am pierdut pe sora mea Valeria, iar câinele nostru, plecat odată cu noi de la Araci, a rămas de veghe la mormântul ei“
(jurnalul manuscris al lui Octavian Cioflec)

Constantin Cioflec fusese notar în perioada în care armata română se aflase în sudul Transilvaniei, așa că, odată cu întoarcerea austro-ungarilor, în anul 1916, a părăsit satul, de frica unor represiuni. Și-a luat soția, Maria, copiii care se aflau în sat, pe Alexe și Octavian, a trecut munții și a ajuns la Galați. Lor li s-a alăturat fiica Valeria, care studia la București. Cei doi frați cu care era la București s-au dus în armată, iar ea a mers cu familia în refugiu. De la Galați, după câteva luni, au plecat la Iași. Cum Iașiul era deja aglomerat cu români regățeni care fugiseră din sud, din calea nemților, cei cinci au plecat, alături de alți ardeleni, în Rusia. Acolo, în spitalul Elisavetgrad, a murit Valeria de tifos (6 septembrie 2017), la 20 de ani neîmpliniți. O fată foarte frumoasă, ce ar fi fost singura femeie din familie care ar fi terminat o facultate.

1

Un glonte tras de un sârb sau bosniac în anul 1914 la Saraievo, a ucis pe prințul moștenitor al Austriei care făcea o vizită în calitate de moștenitor al tronului Austriac în acele regiuni locuite de sârbi, croați, sloveni și Bosniaci.

Aveam 14 ani, în satul Arpătac jud. Trei-Scaune astăzi Araci jud Brașov. Comună locuită de români și unguri în proporție aproape egală.

Pagină manuscris din Jurnalul lui Octavian Cioflec (1979)

Sora Valeria, fotografiată în București, 1915 (?)

Călătorie la Elisavetgrad

În toamna anului 1917, la mormântul Valeriei, au venit, din Chişinău, fraţii Romulus şi Silvestru, aşa cum arată fotografia. Peste ani, Romulus Cioflec îi dăruieşte surorii sale o a doua viaţă, aceea de personaj literar – Silvia în romanul *„Pe urmele destinului”*.

Lângă proaspătul mormânt al Valeriei Cioflec: părinţii de-o parte şi de alta a crucii, apoi Silvestru, Alexe, Octavian şi Romulus

Bancnotă din Singapore păstrată din perioada refugiului în Siberia de Octavian (Arhiva MNCR)

Mormântul Valeriei, în Elisavetgrad, 1917; la plecarea familiei, câinele Leu, venit din Araci, a rămas de pază

Studiile

„Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, cei ce v-au grăit vouă Cuvântul lui Dumnezeu" Sf. Apostol Pavel [7]

Studiile lui Romulus Cioflec:

- primare: la Arpătac (Araci, satul natal) și la Brașov;
- secundare: șase clase la liceul din Brașov (dând diferența pentru școala normală); clasa a VII-a, în particular, la Iași, cu examen în septembrie 1909 și a VIII-a, la București, în 1910, cu bacalaureatul;
- speciale: *Școala Normală de Învățători* (anii 1896–1901) în Câmpulung-Muscel, cu examen de capacitate în 1901;[8]
- universitare: *Facultatea de Litere și Filosofie* de la Universitatea din București, între anii 1910–1914, cu licența în Litere și Filosofie în iunie 1914.

A absolvit *Școala Normală de Învățători „Carol I"* din Câmpulung Muscel, promoția 1901, elev bursier, singurul din Transilvania în cele două clase paralele, fiind coleg de bancă cu viitorul om politic Ion Mihalache (1882–1965), șeful promoției.

Elev la Câmpulug Muscel, 1901

Şcoala Normală de Învăţători „Carol I" *din Câmpulung Muscel*

Anuarul: Şcoala Normală „Carol I", *fostă* Şcoala Normală de Învăţători „Carol I"(9)

Universitatea din Bucureşti

FACULTATEA DE DREPT
DIN
BUCUREŞTI

Cartă liberată de noi, Decanul Facultăţii de Drept, D-lui Cioflec Romulus student al acestei Facultăţi, născut în ... anul 1882 luna aprilie

Această cartă s'a liberat pentru anul şcolar 1910 – 1911.

Decan,

Semnătura Studentului,
Romulus Cioflec

Secretarul Facultăţii,

Legitimaţia de student
la Facultatea de Drept *din Bucureşti*

Prima etapă a activității didactice

„Vocea sa avea ceva din prudența omului aplecat spre meditație: foarte mult echilibru, nimic temerar, semănând mai mult cu o șoaptă de draperie, de surdină neobișnuită la un profesionist al catedrelor." Vasile Copilu-Cheatră (10)

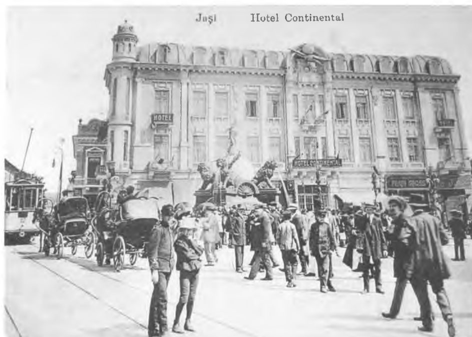

Liceul „Atanasie Bașotă", Pomârla, județul Dorohoi

Romulus Cioflec este numit de minister „învățător provizoriu":

- la Școala primară din localitatea Chiojdeanca, județul Prahova (1 septembrie 1901 – 1 septembrie 1902);
- la Școala primară din Boldești-Prahova (1 septembrie 1902 – 1 noiembrie 1903);
- între 1 noiembrie 1903 – 10 septembrie 1904, R. Cioflec apare ca învățător la școala din Crușovu-Romanați, cu mențiunea că este în concediu pentru a-și satisface serviciul militar. (11)

Între anii 1905–1910 este bibliotecar la Academia Română.

Profesor suplinitor, între 1.09.1914 – 15.08.1916, la *Liceul „Atanasie Bașotă"* din Pomârla, județul Dorohoi.
Între 15.08.1916 – 1.09.1918 este stare de război, iar
scriitorul se află *„de la începutul revoluției ruse în serviciul mișcării național-culturale din Basarabia"*. (12)

[illegible], Jud. Dorohoi
Iubite Domnule Halippa, 27 Aprilie 1916
Cu vreo săptămână în urmă ţi-am trimis, recomandat, două pachete cu cărţi (Teatrul lui Alexandri, un vol. de Goga, unul de d-l Pătrăşcanu şi unul de Jean Bart); n'am trimis cărţi didactice pentru că m'am temut că nu vor putea ajunge la destinaţie. Te rog f. mult răspunde dacă le-ai primit, dacă am făcut bine că n'am trimis alte cărţi şi dacă ne poţi trimite (mie şi d-lui Romulus Cioflec, care spune că te cunoaşte şi care e la acelaşi liceu cu mine) ziarul ce-l scoţi; costul abonamentului îl vom trimite în bani sau în cărţi, cum vei dori. D-l Cioflec e transilvănean şi spune că aţi stat câteva zile la aceeaşi gardă pe Str. Florilor, la Iaşi, astă toamnă. Salutări frăţeşti Al. Epure, liceul Pomârla Jud. Dorohoi.

Carte poştală. Al. Epure către P. Halippa, aprilie 1916

Unul dintre foştii elevi, Octavian Moşescu (1894–1982, mare iubitor şi colectionar de artă, de două ori primar al oraşului Balcic) îşi aminteşte cum în liceul de la Pomârla avea îndrumători în ale scrisului pe profesorii Iorgu Iordan (1888–1986) şi Romulus Cioflec.

Ani de-a rândul, liceul privat din Pomârla l-a avut director pe poetul Samson Bodnărescu ce era vizitat de junimişti şi chiar de Eminescu. [13]

Scrisoarea către G. Ibrăileanu din 20 octombrie 1916 indică faptul că Romulus Cioflec făcea parte din *„Brigada de siguranţă Armata de Nord”*, încadrare, se pare, justificată prin faptul că scriitorul cunoştea limbile germană şi maghiară. [14]

Activitate jurnalistică (I)

„natural, am început a mâzgăli și eu versuri" Romulus Cioflec (15)

GAZETA TRANSILVANIEI

Sămănătorul

Revistă Literară Săptămânală

„LUCEAFĂRUL"

Anul IV. Budapesta, 1 Ianuarie st. v. 1905. Nrul 1.

ALEXANDRU CIURA, OCTAVIAN GOGA, OCTAVIAN C. TĂSLĂUANU.

TRIBUNA

VIAȚA LITERARĂ

SUB CONDUCEREA UNUI COMITET

COSINZEANA

REVISTĂ ILUSTRATĂ SĂPTĂMÂNALĂ

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

Anul IV. — Nr. 1. (1914)

Prima scriere semnată Romulus Cioflec a fost povestirea *Călin*, apărută în *Gazeta Transilvaniei*, la 1/14 oct. 1904, urmată, la 17/30 dec. 1904, de poezia *De brâu*. Scriitorul consideră că adevăratul său debut este în *Sămănătorul*, din 20 martie 1905, cu schița *Un gând*.

În revista *Luceafărul* din 15 ian. 1905, apare poezia *Pastel*, urmată în numerele următoare de schițe și povestiri.

În *Tribuna* din Arad, în cursul anului 1905, îi apar schițe și poezii. Începând din 1906, Romulus Cioflec semnează în *Viața literară* mai multe proze scurte și poezii, dar și în *Viața literară și artistică*, în *Literatură și artă română*.

În anii următori, Romulus Cioflec colaborează la *Neamul românesc literar, Ramuri, Românul, Epoca, Viața românească, Cosinzeana, Luceafărul, Minerva literară, Universul literar, Flacăra, Sburătorul*, apoi la *Adevărul literar și artistic, Facla, Lamura*, etc.

De remarcat, în perioada începuturilor publicistice și literare, Romulus Cioflec publică note de călătorie, cum ar fi cele referitoare la Cadrilater *Spre noua țară* (*Gazeta Transilvaniei*, nr. 172/1913) sau substanțialul serial memorialistic, intitulat *De la Dunăre, în jurul Peninsulei Balcanice, prin Italia, la Dunăre* (*Românul*, 1911).

Circa 30 de poezii a publicat Romulus Cioflec, în această perioadă, până în 1907, la apariția volumului de debut ce-l consacră ca prozator. După această dată, nu a mai publicat poezii. (16)

Cartă de legitimaţie.

„ROMÂNUL"

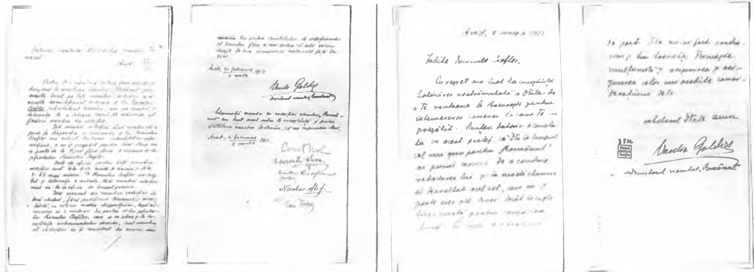
Legitimaţia de ziarist la ziarul „Românul"

Activitate jurnalistică (II)

ZIARUL *ROMÂNUL* DIN ARAD

„ROMÂNUL e o chestie mare naţională.
Este deci datoria naţională a tuturor
Românilor să-l sprijinească." Vasile Goldiş (17)

În perioada 1 decembrie 1911– 27 mai 1912, Romulus Cioflec este prim-redactor la ziarul *Românul* din Arad, condus de Vasile Goldiş (1862–1934).

V. Goldiş, ordin de instalare a lui Romulus Cioflec

Scrisoarea lui V. Goldiş, iunie 1912

„Turtucaia din România Nouă" - Romulus Cioflec împreună cu deputaţi din Dieta Bucovinei, 20 iulie 1913

„Simţesc nevoia a constata, cu acest prilej, că Dta în timpul cel mai greu pentru Românul *ai primit sarcina de a conduce redactarea lui şi în această chemare ai dezvoltat acel zel care nu-şi poate avea alt izvor decât însufleţirea morală pentru cauza cea bună. În lupta ce a trebuit să port, Dta mi-ai fost credincios şi bun tovarăş."* Vasile Goldiş (18)

Activitate jurnalistică (III)

Revista *Viaţa românească* din Iaşi

„am rămas legat de toţi cei din cenaclul revistei ieşene."
Romulus Cioflec [19]

Primele povestiri ale lui Romulus Cioflec din revista ieşeană *Viaţa românească*, sunt *Domnu Ghiţă* (nr. 10/1913), *Copaci bătrâni* (nr. 3/1914), *Documente omeneşti. Ideal şi dezamăgiri* (nr. 5-6/1915), *Ochiul lui Dumnezeu* (nr. 10-12/1915). Colaborarea va continua pe toată perioada apariţiei revistei. Scriitorul din Araci a făcut parte din *Asociaţia Ştiinţifică şi Literară „Viaţa românească"*, care îi tipăreşte al doilea volum, *Lacrimi călătoare*. Romulus Cioflec menţionează, pentru întâia dată, în scrisoarea din 20 octombrie 1920 adresată lui G. Ibrăileanu, că este preocupat de scrierea amintirilor basarabene: *„Pentru că încă n-am altfel de literatură (nuvelă, schiţă) şi pentru că acum mă ocup exclusiv cu amintirile din Basarabia, trimit pentru* Viaţa românească *două capitole din aceste amintiri."* [20]

În perioada basarabeană, Romulus Cioflec duce o corespondenţă intensă cu Garabet Ibrăileanu, conducătorul şi animatorul cunoscutei reviste *Viaţa românească*, care *„preţuia în persoana lui Romulus Cioflec nu numai pe iscusitul prozator, ci şi pe bunul organizator al reţelei de difuzare în Basarabia a revistei în cauză."* [21]
În anul 1914, Romulus Cioflec este admis în Societatea Scriitorilor Români.

Viaţa Romînească

IAŞI

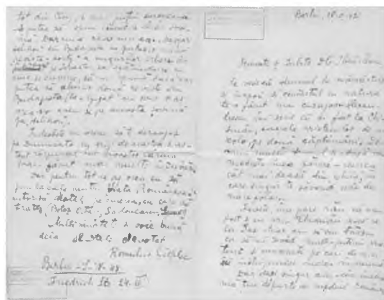

1915

Viaţa Romînească

REVISTA LITERARĂ ŞI ŞTIINŢIFICĂ

SUMAR

IAŞI

Scrisoare adresată din Berlin criticului literar Garabet Ibrăileanu (29.10.1921)

Primele apariții editoriale

„Pe lângă meseria de profesor, mai am și indeletnicirea lăturalnică și fără pretenții a scrisului" Romulus Cioflec, 1929 [22]

Volumul de debut *Doamne, ajută-ne!* (1907) cuprinde 13 proze (schițe, povestiri și nuvele). Cartea a avut parte de mai multe cronici sau prezentări, în câteva publicații, semnate de literați cunoscuți, precum: N. I. Apostolescu, în *Literatura și artă română* (25.03.1907); Ilarie Chendi, în *Viața literară și artistică* (27.05.1907); O.(ctav) B.(otez), în *Viața românească* (4.06.1907); M. Dragomirescu, în *Convorbiri critice* (dec. 1907);
O. Densusianu, în *Vieața nouă* (anul III, 1907) etc.
„Volumul d-lui R.Cioflec arată dacă nu pe un fruntaș nuvelist de viitor, pe un distins prozator. Cei mici - les humbles ai lui Coppée - găsesc în paginile acestea multe schițe de seamă din viața învăluită în amar" (N. I. Apostolescu)
Al doilea volum *Lacrimi călătoare*, (1920) editat de *Asociația Științifică și Literară „Viața românească"*, apare la Iași, în 1920. Cuprinde 17 texte (schițe, povestiri și nuvele). În acea vreme, scriitorul era profesor la Chișinău. În presa vremii, se află puține semnalări ale volumului.
În recenzia publicată în *Viața românească* (ianuarie 1921), autorul M. Sevastos menționa: *„O atmosferă întunecată plutește îndeosebi peste aceste povestiri. Eroii d-lui Cioflec sunt niște oameni necăjiți, care își trăiesc viața de toate zilele - o viață posomorâtă și neînsemnată - într-o permanentă luptă cu dușmani peste puterile lor"* și că *„autorul știe să citească în sufletul copiilor și să ni-i dezvăluie, uneori cu o duioșie caldă, alteori c-o nuanță plăcută de umor."* [23]

Primele volume tipărite

Romulus Cioflec, 1905

Pe drumurile Răsăritului

„După atâta drum în necunoscut, prin largă străinătate a oceanului rusesc, păşesc pe pământul Basarabiei revoluţionare." Romulus Cioflec [24]

În toamna anului 1916, Romulus Cioflec ia drumul Răsăritului, porneşte într-o călătorie, pe drumuri fără luminiş, cu gândul de a-şi căuta familia plecată din Transilvania, în refugiu.

În ziua de 5 martie 1917, Romulus Cioflec s-a despărţit de Petrograd şi *„după atâta drum în necunoscut, prin largă străinătate a oceanului rusesc, păşesc pe pământul Basarabiei revoluţionare."* De fapt „păşeşte" în Chişinău, unde la *Cuvânt moldovenesc*, avea vechi prieteni, cunoscuţi la Iaşi, în urmă cu nouă ani, bătrânul Nicolai Nicolaici Alexandri şi tânărul Pantelimon Halippa. Romulus Cioflec răspunde dorinţei lor de a rămâne şi de a intra *„în luptă cu buchile"*. Scrie articole şi ajută la realizarea *„hainei"* cu alfabet latin.

În perioada 13–20 martie 1917, un grup de 21 de intelectuali grupaţi în jurul redacţiei gazetei *Cuvânt moldovenesc* (între care doi intelectuali transilvăneni, Romulus Cioflec şi Onisifor Ghibu) au constituit Partidul Naţional Moldovenesc care a condus mişcarea de eliberare naţională a românilor basarabeni. Publică diverse articole în *Şcoala moldovenească*, revista *Asociaţiei Învăţătorilor Moldoveni din Basarabia*, în gazeta *Sfatul Ţării*, publicaţie importantă a vremii. Desfăşoară o serie de activităţi culturale în cadrul:

- *Universităţii Populare din Chişinău,*
- *Asociaţiei Corpului Didactic din Basarabia,*
- *Asociaţiei Profesorilor din Chişinău,*
- *Societăţii Istorico-Literară, „B. P. Hasdeu" din Chişinău.*

Intelectuali, Chişinău, 1917 – sus al doilea din stânga Romulus Cioflec, şi lângă el Antonia Gavriliţă

BULETINUL
SOCIETĂŢII ISTORICO-LITERARE
CHIŞINĂU
„B. P. HĂJDEU"
VOL. I
CHIŞINĂU
1922—1925

Chişinău – catedrala la început de secol XX

Biserica
Sf.Mihail
și Gavriil

Romulus Ciofelc
– un bun prieten al basarabenilor

„Pusese și el o piatră la temelia Cuvântului moldovenesc *cu Pantelimon Halippa, cu Simeon Murafa, Gh. Stârcea, Vladimir Chiorescul și alții." Romulus Cioflec*[26]

În vara anului 1917, Romulus Cioflec a ţinut cursuri pentru învăţători, organizate, la Chişinău, prin Comisia şcolară, de Zemstva gubernială. Cu prilejul lecţiei de deschidere, poetul Alexei Mateevici a citit poezia *Limba noastră*. În volumul *Pe urmele Basarabiei*, Romulus Cioflec îi realizează un elocvent portret (primul în literatura română al poetului Mateevici), în capitolul *Slujitori ai cauzei moldoveneşti*: *„Într-o duminică dimineață – la Florii – mai intră pe ușă un preot tânăr de statură mijlocie, cu un cioc blond-roșcat, cu ochii și mișcările vii, cu privire prietenoasă, atentă și cu distincție în felul de a se prezenta. Grăiește o prea frumoasă moldovenească, în vorbe alese dar necăutate, nestricată nici de influența rusească, nici de exagerările noastre neologiste neolatine. Cam așa cum va fi grăit Creangă:* PĂRINTELE ALEXEI MATEEVICI, POETUL CEL MAI PREŢUIT ŞI MAI IUBIT AL BASARABENILOR." Romulus Cioflec[27]

Chişinău – primăria

Chişinău – gara

Romulus Cioflec vorbea şi scria „perfect" româna, vorbea şi scria „bine" franceza, germana, maghiara, rusa şi „puţin" italiana. [25]

Deputații Sfatului Țării participanți la ședința legislativului basarabean, in ziua de 27 noiembrie/10 decembrie 1918, la care s-a votat reforma agrară și unirea necondiționată a Basarabiei cu România. În marginea din dreapta, Romulus Cioflec.

Profesor la Chișinău

Romulus Cioflec „un bărbat care n-avea nimic fotogenic, cu figura terestră, în cămașa gri protejată de o lavalieră cu picățele, cu haină indecisă și buzunarele inflamate de cărți și reviste." Vasile Copilu-Cheatră [28]

Liceul de Băieți „Mihai Eminescu" din Chișinău

Romulus Cioflec funcționează ca profesor de Română și Filosofie,

- în perioada 1918–1919, la *Liceul Nr. 1 de Băieți* din Chișinău, devenit *Liceul „B. P. Hasdeu"*;
- între anii 1919–1926, la *Lic. Nr. 2 de Băieți*, devenit *Liceul „M. Eminescu"* din Chișinău;
- în anul școlar 1922–1923, se află la Berlin cu o bursă de studii.
- în cadrul activității extrașcolare, Romulus Cioflec este amintit în anuarele liceului la rubrica *Excursiuni* (ex. una la București, *„sub conducerea d-lui profesor Cioflec Romulus, cu ocazia concursurilor Societății* Tinerimea Română") și la conducerea cercului literar-istoric.[29]

CLASA I
CARNET DE IDENTITATE

MINISTERUL COMUNICAȚIILOR
CLASA I
AUTORIZAȚIE DE CĂLĂTORIE

ROMÂNIA

DIRECTORATUL DE INSTRUCȚIUNE PUBLICĂ DIN BASARABIA

Serviciul III — DIRECȚIUNII LICEULUI de băeți

13820 din 25 SEP 1919 — Nº 2 din Chișinău

Vi se aduce la cunoștință că în urma recomandațiunii Ministerului Instrucțiunii Publice Directoratul a numit pe D-nul R. Cioflec profesor cu titlul provesoriu în învățământul secundar al liceului ce conduceți pentru specialitatea Limba Română pe ziua de I Septembrie a.c.

Repartisarea orelor i se va face de DV. conform regulamentului și ultimilor dispoziției.

DIRECTOR: [semnătură]

ȘEF de SERVICIU: [semnătură]

Adresă de numire la Liceul Nr 2 de Băieți, Chișinău

Pentru participarea la mișcarea națională politică și culturală din Basarabia, până la venirea armatei române și după aceasta, Cioflec a primit MEDALIA „BĂRBĂȚIE ȘI CREDINȚĂ", clasa I (Înaltul Decret nr. 3411 din 15 noiembrie 1918), pentru servicii în Basarabia și ADRESĂ DE MULȚUMIRE DIN PARTEA MINISTERULUI INSTRUCȚIUNII PUBLICE (nr. 47.233 din 7 iunie 1921), pentru servicii aduse ideii naționale în Basarabia." [30]

EXAMENELE DE SPECIALITATE ȘI CAPACITATE

Ce examene a făcut?	Data examenului			Certificatul de adeverire a examenului (diploma)					
	Ziua	Luna	Anul	Data: Ziua	Luna	Anul	Numărul	Numirea comisiei de examinare	[illegible]
Capacitate p. limba rom. la Bucureşti			1919	17	Iulie	1919	7118	Comisiunea alcătuită din Prof. Ovid. Densusianu, M. Dragomirescu și Adamescu	[illegible]

Document. Examenul de capacitate în învățământ susținut de Romulus Cioflec, 1919

Romulus Cioflec
la început de secol XX

Chişinău - hotelul Național

Chişinău, 1925 Romulus Cioflec, în centru, sus

Chişinău - Mitropolia

Romulus Cioflec legat sufleteşte de Basarabia şi de basarabeni

„Romulus Cioflec a fost înrudit cu Basarabia nu numai prin multiple fire spirituale, dar şi prin căsătorie." Luminița Cornea (31)

Profesorul şi scriitorul Romulus Cioflec a fost înrudit cu Basarabia nu numai prin multiple fire spirituale, dar şi prin căsătoria cu Antonina (Antonia) Gavriliță, pe care o cunoaşte în 1917, la una din consfătuirile de seară de la redacția ziarului *Cuvânt moldovenesc*, apoi ca participantă la cursurile pentru învățători din vara anului 1917, la Chişinău. Căsătoria are loc în data de 8 septembrie 1922, la Chişinău. Antonia a fost profesoară de desen şi caligrafie. A absolvit *Şcoala de Arte Frumoase* din Odesa, în 1903, după care a funcționat la şcoli din Chişinău. Tatăl său Emanuil Gavriliță (1847–1910) a înființat ziarul *Basarabia* (1906–1907), prima publicație periodică de limbă română din Basarabia, fiind un înfocat militant pentru drepturile naționale ale românilor basarabeni din epoca dominației ruso-țariste.

Odată cu soțul ei, Antonia Cioflec s-a transferat din Chişinău la Timişoara, în mai 1926. În Statul de funcțiuni pentru anul şcolar 1931/1932, la rubrica „Stare civilă" este mențiunea „căsătorită şi divorțată". (32)

După ce s-au mutat la Timişoara, în 1926, soții Cioflec au efectuat două mari călătorii, în Spania, în vara anului 1927, şi în regiunile arctice de nord, în vara anului 1928. În 1931, erau divorțați. Nu au avut copii. Antonina şi-a păstrat, după divorț, numele Cioflec. (33)

După pensionare, s-a retras la Pucioasa, unde moare la 88 de ani. (34)

Profesor la Timișoara

„Vraciul de la catedră (...) mi-a făcut semn să mă apropii de el. În șoapta prin care mă invita să-l aștept la ieșire, am înregistrat atâta sfioșenie, atâta discreție, încât omul acela (...) mi-a devenit dintr-o dată drag." Vasile Copilu-Cheatră (35)

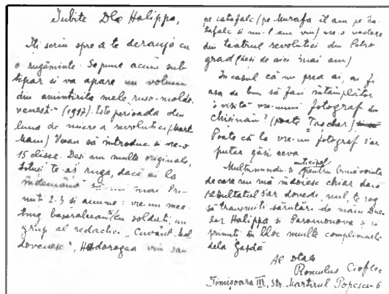

Romulus Cioflec în perioada studenției

Profesorul Romulus Cioflec s-a transferat la Timișoara, unde a funcționat din 1926–1927, la *Școala Comercială* și între 1927–1936, la *Liceul German de Stat*.

În Timișoara, profesorul Romulus Cioflec se simte bine alături de cei trei frați ai săi, stabiliți în acest oraș, cu familiile lor, cu mai mulți ani în urmă. Soțiile tuturor fraților săi sunt profesoare (una medic școlar) la *Liceul de Fete „Carmen Sylva"*. În anul 1922, fusese în Timișoara la nunta fratelui Silvestru (vezi fotografia). Dintr-o scrisoare, din 1927, adresată lui Pantelimon Halippa, reiese preocuparea de a realiza un volum *„din amintirile ruso-moldovenești"*, finalizat în *Pe urmele Basarabiei*. În vara anului 1927, participă, în Spania, la cursurile

Iubite Dle Halippa,

Îți scriu spre a te deranja cu o rugăminte. Se pune acum sub tipar și va apare un volum din amintirile mele ruso-moldovenești (1917). Este perioada din luna de martie a revoluției [illegible] Vreau să introduc și vreo 15 clișee. Deși am multe originale, totuși te-aș ruga, dacă ai la îndemână [illegible] mai [illegible] 2-3 și acum: vreun meeting basarabean cu soldați; un grup al redacției „Cuvânt moldovenesc", [illegible] sau pe catafalc (pe [illegible] îl am pe catafalc și nu-l am viu) vreo vedere din teatrul revoluției din Petrograd (deși de aici încă am)

În cazul că nu prea ai, ar fi așa de bun să faci întâmplător o vizită vreunui fotograf din Chișinău? (poate Tascher) Poate că la vreun fotograf s-ar putea găsi ceva.

Mulțumindu-ți anticipat pentru bunăvoința de care nu mă îndoiesc chiar dacă rezultatul s-ar dovedi nul, te rog să transmiți sărutări de mâini Dnelor Halippa și Paramonova și să primești în bloc multe complimente dela [illegible]

Al Dtale
Romulus Cioflec
Timișoara III, Str. Martirul Popescu 6

Scrisoare adresată lui Pantelimon Halippa (1883–1979), publicist și important om politic

Liceul de fete „Carmen Sylva"

◁ *Fotografie realizată la Timișoara, în iulie 1922. Întreaga familie a venit la nunta lui Silvestru, fratele scriitorului. La mijloc, pe scaune, părinții Constantin și Maria Cioflec. Pe rândul de sus, primul din dreapta, Romulus Cioflec, lângă el, Antonia Gavriliță, apoi Victor, Silvestru, Elena, Constantin – în fața lui, pe scaun, soția Maria cu fiul lor Marius; în fața Antoniei, pe scaun este Maria, sora cea mare „lelea"; jos stau tinerii, de la stânga Alexe, Octavian și Remus Rafiroiu, fiul Mariei, lelea. Nunta avusese loc la internatul Liceului de fete „Carmen Sylva", Timișoara.*

de vară ale *Centrului de Studii Istorice* din Madrid, conduse de Menendez Pidal. La un an tipărește cartea *Cutreierând Spania. Impresii de călătorie.* În anul 1928, vara, călătorește în regiunile scandinave, dincolo de Cercul Polar, pe nava de croazieră *Monte Cervantes* din Hamburg, trăind o adevărată aventură, în urma căreia va scrie volumul *Sub soarele polar.*

În anul 1932, se căsătorește cu Ana Țânțăreanu din Araci, înrudită cu familia viitorului mitropolit Nicolae Colan. Vor avea două fete: Eleonora, căsătorită Popa, și Gabriela, căsătorită Corodeanu. Frații Cioflec au fost profesori cu prestigiu în Timișoara. Astfel, într-un interviu, academicianul Mihai Șora, absolvent al *Liceului „C.D. Loga"* din Timișoara, mărturisea: *„La liceu am avut profesori minunați, de mare clasă. Cel care m-a marcat în mod deosebit a fost profesorul meu de latină, greacă și filosofie: Constantin Cioflec. Iar fratele său, Silvestru Cioflec mi-a fost profesor de română în primii ani.*
Extraordinar profesor și el! Erau enorm de cunoscuți acești frați Cioflec." (36)

Prietenia:
Romulus Cioflec–Panait Istrati (I)

„Istrati nu cunoştea preambule şi ceremonii şi te căuta şi cu vorba şi cu privirea drept la inimă." Romulus Cioflec [37]

„Întâmplarea a făcut să-l întâlnesc, în 1929, la Paris, pe scriitorul Panait Istrati şi omul acesta mi s-a arătat numaidecât prieten, dăruindu-mi căldura sufletului său. Visul meu părea că se împlineşte, că voi avea bucuria să realizez frăţia de cruce, căci Panait Istrati era dintre puţinii oameni care dau în prietenie sufletul lor întreg, fără rezerve, cu totul." Romulus Cioflec [38]

Din Timişoara, Panait Istrati (1884–1935) şi Romulus Cioflec merg la Lupeni, ca să cerceteze consecinţele grevei muncitoreşti din 1929. Revoltat de realităţile descoperite, Romulus Cioflec îşi dă demisia din Partidul Naţional Ţărănesc. [39]

Ca urmare a demisiei lui Romulus Cioflec din Partidul Naţional-Ţărănesc, Em. Socor scria în ziarul *Adevărul* că scriitorul *„se retrage pentru că a pierdut iluzia ce avea despre partidul din care făcea parte. Şi partidul acesta a provocat atâtea iluzii, încât nu cred că s-ar simţi bine, dacă toţi deziluzionaţii ar imita gestul domnului Cioflec.(...) Dispar iluziile întocmai cum cad, toamna, frunzele îngălbenite. E un simptom care ar trebui să-i pună în grijă pe conducătorii partidului."* [40]

Romulus Cioflec şi Panait Istrati, Lupeni, 1929

Familiile Cioflec şi Istrati, cu Silvestru Cioflec, Timişoara, 1930(?)

Romulus Cioflec cu Bilili (Istrati) în faţa imobilului Avenue des Ternes din Paris

La Mănăstirea Neamţ, 1932, Panait Istrati şi Romulus Cioflec

Prietenia: Romulus Cioflec–Panait Istrati (II)

„Dacă toate întreprinderile omenești ar porni de la inimă ca să treacă prin inteligență, (...) oamenii s-ar înțelege între dânșii chiar și când n-ar fi de acord." Romulus Cioflec [41]

Antonia și Romulus Cioflec cu Panait Istrati, Timișoara, 1930

La comemorarea a șapte ani de la moartea prietenului său, Romulus Cioflec a ținut la București, în 1942, conferința *Panait Istrati ca om*, unde mărturisește: *„Tot la Neamț, Istrati, care era ateu, a început să se apropie de Dumnezeu. Îmi vorbea cu înduioșare de viața din mânăstirile noastre, de chemarea lor prin restriștile veacurilor. Simțeam că mânăstirea Neamț, cu cântecul turburător al clopotelor ei la anumite soroace ale zilei și ale nopții, și cu pacea ei, îl apropiau pe scriitor de trecutul pământului românesc."* [42]

Cei doi scriitori, cu profunde vederi democratice, au investigat urmările grevei pe cont propriu. Amândoi au avut experiențe inedite și interesante. [43]

◁ *Marga și Panait Istrati, cu Ana Cioflec, Brăila, 1933*

MANUSCRIPTUM

2 1984 (55) ANUL XV

CENTENAR PANAIT ISTRATI

M. EMINESCU • AL. I. PHILIPPIDE • V. EFTIMIU • GEORGE M. ZAMFIRESCU • ROMULUS CIOFLEC • IONG • MARTINET • ZAMACOIS • FRANZONI

Revista Manuscriptum *nr. 2/1984 cu multe pagini despre Panait Istrati și Romulus Cioflec*

Text olograf, Romulus Cioflec, conferința "Panait Istrati ca om"

Profesor la Bucureşti (I)

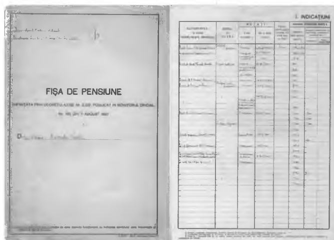
„A scris pe o tablă (...) tema pe care o aşteptam cu înfrigurare. Când am parcurs literele caligrafiate cu migala şi sfioşenia unui prelat, sala s-a transformat în biserică". Vasile Copilu-Cheatră (44)

Liceul „Gheorghe Lazăr", Bucureşti

În anul 1936, Romulus Cioflec se stabileşte la Bucureşti; un an are catedra la *Liceul Comercial „Petru Rareş"*. În scrisoarea din iunie 1937, adresată lui Alexandru Lapedatu (1876-1950), Ministrul Cultelor, îşi prezintă clar meritele pentru a fi trecut ca profesor la *„Lazăr"*, unde va funcţiona din septembrie 1937 până în septembrie 1942. (45) Participă la organizarea concursurilor naţionale ale societăţii *„Tinerimea română"*, calitate în care este evocat de poetul Vasile Copilu-Cheatră: *„Omul de la catedră, pe care ni-l închipuiam ca pe un spadasin fără podoabă, ne-a sfătuit, cu un accent atât de lin, încât într-o clipă ne-a devenit drag, să fim atenţi cum scriem să nu „ofensăm" limba română, care e plină de tandreţe când o respectăm şi comisia care va citi lucrările, asta va căuta să găsească: căldura, rezonanţa ei de gong, lentă şi gravă, indiferent de subiectul care ne va fi dat să-l tratăm."* (46)

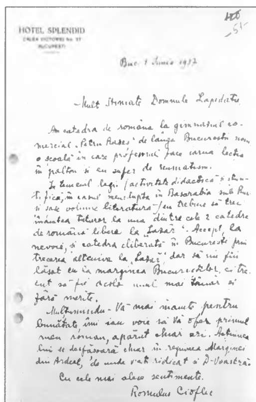

FIŞA DE PENSIUNE

I. INDICAŢIUNI

Fişa de pensionare, 1942

HOTEL SPLENDID
CALEA VICTORIEI No. 37
BUCUREŞTI

Buc. 1 Iunie 1937

Mult Stimate Domnule Lapedatu,

Am catedra de româna la gimnaziul comercial „Petru Rareş" de lângă Bucureşti, nu o şcoală în care profesorii fac [illegible] lecţia în palton şi cu sufer de reumatism.

În temeiul legii (activitate didactică şi ştiinţifică, în care mea luptă în Basarabia sub Ruşi şi şase volume literatură) eu trebuie să trec înaintea tuturor la una dintre cele 2 catedre de română libere la „Lazăr". Accept, la nevoie, şi catedra eliberată în Bucureşti prin trecerea altcuiva la „Lazăr", dar să nu fiu lăsat eu la marginea Bucureştilor, ci trecut să fie acolo unul mai tânăr şi fără merite.

Mulţumindu-Vă mai înainte pentru bunătate, îmi iau voie să Vă ofer primul meu roman, apărut chiar azi. Acţiunea lui se desfăşoară chiar în regiunea Marginei din Ardeal, de unde v-aţi ridicat şi D-Voastră.

Cu cele mai alese sentimente.

Romulus Cioflec

Scrisoare către Alexandru Lapedatu (1876-1950), ministru, prin care Romulus Cioflec solicită o catedră la Liceul „Gheorghe Lazăr", *în virtutea drepturilor pe care le are.*

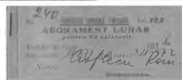
Profesor la București (II)

Romulus Cioflec „se interesează de oamenii ce luptă pentru pâine, de suflete fără noroc în mediul rural" G. Călinescu [47]

După pensionare (1942), își continuă activitatea de scriitor și traducător – traduce romanul *Camarazii (Drei Kameraden)* de Erich Maria Remarque (1945). Pregătește pentru tipar un volum de nuvele, selectate din volumele anterioare. Revede, pentru o a doua ediție, operele apărute anterior.

Cam în această perioadă scrie un eseu cu titlul *Căutând îndărăt și căutând înainte*, în care dovedește solide cunoștințe referitoare la istoria Basarabiei și a României. Unele pagini au caracter autobiografic, prezentând experiența scriitorului din Chișinăul anilor 1917–1926.

Ultima parte are în vedere istoria recentă, fiind semnificativă extraordinara încredere a autorului în forța poporului român, în misiunea lui față de Europa: *„noi ne vom putea începe și misiunea noastră de civilizație creștină"* sau, mai departe, *„vom birui ori vom pieri cu ei, ca paznici ai civilizației europene, paznici ai ființei noastre naționale și ai civilizației europene și creștine."* [48]

Scriitorul Romulus Cioflec s-a stins din viață la 13 noiembrie 1955.

Mormântul lui Romulus Cioflec la Cimitirul Bellu, în vecinătatea scriitorilor Ion Barbu, Magda Isanos, Eusebiu Camilar, V.I. Popa.

Romulus Cioflec – romancier

„Pasiunea de a săpa mereu în piatra inimii omenești și de a face să țâșnească împotrivă-i lumina nu mă părăsește niciodată."
Romulus Cioflec

Romanele scrise de Romulus Cioflec:

ANTUME:

Vârtejul,
Editura Adevărul, București,1937;
Pe urmele destinului – o goană în jur de sine însuși,
vol. I și II, Editura Remus Cioflec, București,1943;

POSTUME:

Boierul,
Editura de Stat pentru Literatură și Artă,
București, 1957;
Jertfă pentru lumină,
Editura Pastel, Brașov, 2014.

MANUSCRIS:

Ispășirile

În romanul *Pe urmele destinului* *„Domnul profesor Romulus Cioflec a reușit să arate prin ultimul domniei-sale roman, cât de slab este omul în fața forței soartei sau destinului care-l poartă pe aripele sale capricioase ca pe o mică ființă lipsită de orice putere de voință."* Stelian Segarcea [51]

În romanul postum *Boierul* (1957) este evidentă *„tendința realizării imaginii de plan general a lumii satului în epocă, în coordonate de frescă."* Mircea Braga [52]

Discursul epic evidențiază în romanul *Boierul* *„o bogată galerie de tipuri, fie din lumea satului, fie din aceea a baroанrilor și a târgoveților politicieni, și felul cum subliniază ridicolul, infatuarea sau venalitatea justiției, umorul rafinat cu care-și prezintă protagoniștii îl apropie de marele său dascăl în epică, Ioan Slavici."* Perpessicius [53]

Ediția I a romanului Pe urmele destinului *(1943). Editura Remus Cioflec (vărul scriitorului)*

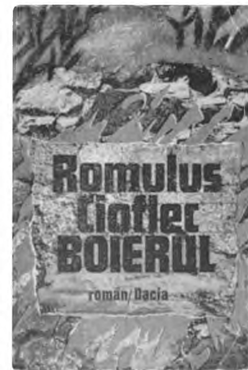
Ediția II-a romanului Pe urmele destinului *(1985), îngrijită de criticul literar Mircea Braga*

Romanul postum Jertfă pentru lumină *(2014), editat și îngrijit de fiica scriitorului Gabriela Corodeanu*

Romanul Boierul *ediția I (1957), inspirat din viața satelor prahovene cunoscute în calitate de învățător*

Ediția II-a romanului Boierul *(1988), apărută la Editura Dacia din Cluj-Napoca*

Romulus Cioflec după pensionare

De vorbă cu Romulus Cioflec

„De vorbă cu scriitorul Romulus Cioflec", în „Adevărul literar și artistic", anul XII, nr. 859 din 23 mai 1937, p. 15.

„Romanul Jertfă pentru lumină *se constituie ca operă unitară prin tema metempsihozei și prin înlănțuirea unor povești captivante, cu personaje ce se jertfesc pentru lumina harică. (...) Titlul ce conduce la o tematică creștină relaționează și cu dedicația autorului: Dedic această carte slujitorilor la altarele creștine din lumea întreagă!"* Luminița Cornea [54]

Laureat al Academiei Române

Romanul Vârtejul *„ne prezintă un chip nou și original, izvorât din peisagiul Târnei și datinile pământenilor ardeleni." Mihail Sadoveanu* [55]

La propunerea lui Mihail Sadoveanu, în anul 1938, romanul *Vârtejul* este distins de *Academia Română* cu Premiul „Ion Heliade Rădulescu". Romulus Cioflec devine un scriitor consacrat. Istoricul și criticul literar Perpessicius, în cronica radiofonică privitoare la romanul *Vârtejul*, (rostită la Radio București în ziua de 16 iulie 1937, la ora 21.15, rubrica *Cărți și reviste*, n.n.) *„remarcă noutatea discursului epic, vigoarea scriiturii, ce descinde direct din Ioan Slavici și Liviu Rebreanu și, mai ales, portretele celor două personaje centrale ale romanului."* Nicolae Scurtu [56]

„Un stil sobru, lipsit de neologisme; o plăcută înfățișare a satului și naturii carpatine de pe versantul ardelean; o pătrundere măiestrită în psihologia țăranului transilvănean, sărac și dornic de parvenire, - iată elementele care susțin schelăria noului roman al scriitorului Romulus Cioflec." Mihail Boboc [57]

Romanul *Vârtejul „urmărește destinul tragic al lui Mitrea Căuș, personaj dezvoltat ca o structură în componența căreia întâlnim atât date realiste (acestea majoritare), cât și unele ținând de o viziune baladescă asupra lumii satului."* Mircea Braga [58]

Ediția I a romanului Vârtejul *apărut la Editura „Adevărul", 1937*

Vîrtejul, *ediție îngrijită, prefață și notă asupra ediției de Mircea Braga, editura Dacia, 1979*

Örvényben *(Vîrtejul), tradus de Dávid Gyula, Editura Kriterion, 1983*

Ilustrații la Vârtejul, *ediția a II-a (1979), de Ioan Horvat Bugnariu*

Autor de proză scurtă

Nuvela Divorțul, „această bucată e o mică capodoperă" Panait Istrati [49]

Scriitorul la vârsta senectuții

În prima parte a activității sale literare, Romulus Cioflec a scris și a publicat schițe, povestiri, nuvele.

Volume de nuvele și schițe:

Doamne, ajută-ne!,
(Nuvele), București,Tipografia Regală, 1907;

Lacrimi călătoare,
Editura Viața românească, Iași, 1920;

Români din secuime,
cu desene de Ioana Jurgea,
Casa Școalelor, 1943;

Trei aldămașe,
Editura Minerva, 1970 (postum)

„După ce au șezut o bună bucată de vreme, mai mult tăcuți unul lângă altul, pe treptele intrării..." (Călători)

„În grădină, la Domnul Busuioc crâșmarul, de nu se știe câți ani, se duceau copiii să mănânce cu ceasul." (Cu ceasul)

„Se silea Duțu să și povestească, așa ca el, și nu lăsa pe alții să i-o ia înainte." (Îngerii de la ușile altarului)

Desene de Ioana Jurgea, din volumul Românii din secuime

Romulus Cioflec – memorialist

„Romulus Cioflec este scriitorul cu vocația călătoriei."
Luminița Cornea [59]

Volume memorialistice:
Pe urmele Basarabiei... note și impresii din revoluția rusească, Institutul de Editură și Arte Grafice Cultura românească, București (1927);
Cutreierând Spania. Impresii de călătorie, Editura Adevărul, Biblioteca Dimineața, 1928;
Sub soarele polar. Impresii și peripeții din voiajul unor salvați de la naufragiu de spărgătorul Krasin, Editura Națională – S. Ciornei, București, 1929.
Cutreierând Spania, ediție îngrijită, cuvânt înainte și note de Nicolae Jula, Editura Sport-Turism, București, 1988.
Pe urmele Basarabiei... note și impresii din revoluția rusească, în același volum cu *Revoluția rusă* de Leon Donici, ediție alcătuită de Iurie Colesnic, Editura Universitas, Chișinău, 1992.
Fotografiile din volumul *Sub soarele polar* au fost realizate de autor (cu un aparat de fotografiat Kodak) în timpul călătoriei efectuate cu soția, în regiunile scandinave, dincolo de Cercul Polar.

1|2
3|4

◁
1. Ediția I a volumului Pe urmele Basarabiei ... *(1927)*
2. Volumul Cutreierând Spania, *ediția a II-a (1988), îngrijită de Nicolae Jula*
3. Ediția a II-a a volumului Pe urmele Basarabiei ... , *Chișinău, 1992*
4. Prima și singura ediție a volumului Sub soarele polar *(1929), izvorât din extraordinara experiență de călător în regiunile arctice*

▷
Vasul de croazieră Monte Cervantes, la îmbarcare, în Hamburg, 1928

Pagină din volumul Sub soarele polar *corectată de autor, pentru o altă ediție*

Romulus Cioflec – dramaturg

„Cupa Domeniilor" ne înfățișează un dramaturg înzestrat, care are simțul replicii, viziunea spectacolului și al punerii în scenă." Doru Munteanu [60]

Familia scriitorului Romulus Cioflec a păstrat manuscrisele a patru piese de teatru:

- comedia *Moarte cu bocluc*, ce evocă viața elevilor de altădată;
- comedia „sportivă" *Cupa Domeniilor*;
- comedia „politică" *Răspântia*;
- comedia „casnică" *Răfuiala*.

În Arhiva Teatrului Național Iași, se află manuscrisul altei comedii semnată de Cioflec, intitulată *Ofensiva albă*, variantă a comediei *Răfuiala*.

Au apărut postum:
Moarte cu bocluc, piesă de teatru în trei acte, ediție îngrijită, prefață și tabel cronologic de Luminița Cornea, Muzeul Carpaților Răsăriteni, Sf. Gheorghe, 1998
Cupa Domeniilor, comedie în trei acte, Ediție îngrijită de Luminița Cornea, cu o postfață de Doru Munteanu, Editura Angvstia, 2012

Pagină dactilografiată din comedia „Moarte cu bocluc", corectată de autor

Comedia „Răfuiala" – prima pagină

Corespondența lui Romulus Cioflec

„Popoarele ce nu cred în El și nu se adapă din inima Lui – chiar dacă-L socotesc simplu pământean – n-au nici pedagogi adevărați, n-au nici învățători! N-au nici profesori!" Romulus Cioflec, Moarte cu bocluc [61]

„Literatura epistolară a prozatorului, romancierului și dramaturgului Romulus Cioflec (1882–1955) este deosebit de prețioasă pentru informațiile, notele și precizările de istorie literară, istorie culturală și istorie politică pe care le comunică unora dintre confrații săi.
Romulus Cioflec, oriunde se afla, la Araci, Câmpulung Muscel, Chișinău, Iași, Timișoara, București, precum și pe meleaguri străine, manifesta dorința de a scrie și a trimite lungi și interesante epistole.
Se cunosc, până acum, epistolele trimise lui Ion Bianu, Nicolae Iorga, Panait Istrati, Liviu Rebreanu, Henri Blazian, Ion Ciocârlan, A.C. Cuza, G. Ibrăileanu, Mihail Sadoveanu, Octavian Goga, Vasile Goldiș, Pamfil Șeicaru, Pan Halippa și Nichifor Crainic."
Nicolae Scurtu [62]

Buc, ~~17~~ 12 Oct. 1936

Stimate Domnule Oatul,

Certificatul pe care mi l-ai trimis – și-ți mulțumesc pentru graba – cuprinde o inexactitate: eu n'am funcționat la Eminescu decât dela 1 Sept. 1919 ca provizoriu. Anul de suplinire 1918–1919 l-am făcut la No 1 (Hașdeu). Am fost aici nevoit să-ți trimit o nouă petiție și timbrele necesare cu rugămintea de a-mi trimite un nou certificat cu aproape acelaș cuprins, din care se va elimina punctul I luat probabil de d-l secretar din statul personal fără să observe că se referea la liceul Hașdeu.

Certificatul vechi ți-l înapoiez ca să Vă ușurez redactarea celui exact.

Cu mulțumiri și în așteptare

Al D-tale

R. Cioflec

Școala elementară de comerț No 5 din București

Scrisoare, 1936, către prof. A. Oatu, Liceul „M. Eminescu", Chișinău

[illegible]
D. Pătrășcanu atunci va fi rămas [illegible] și nici măhnit.
I-am scris și dânsului.

Chișinău, 15 Decembrie 1919

Al D-tale devotat
R. Cioflec
Str. Inzov 19.

Ach – 55

Stimate Domnule Ibrăileanu,

Am aflat dela d. Dr. Mironescu că noul așezământ al „Vieții Românești" mi-a acordat suma de lei 200, pentru modesta, chiar foarte modesta mea contribuție în coloanele revistei.

Îți mulțumesc din toată inima – și știu că mulțumindu-ți D-tale mulțumesc autorului principal dacă nu unic.

Se face că după această tre-

Scrisoare către G. Ibrăileanu, din Chișinău – 1919

Perioada deplinei maturități

9 septembrie 1942, București

După anul 1945, începe pentru Romulus Cioflec o perioadă monotonă, chinuitoare. Se închide în spațiul arid al traducerilor – traduce romanul *Camarazii* (Drei Kameraden) de Erich Maria Remarque.
Procesul politic înscenat conducătorilor Partidului Național-Țărănesc îl marchează. Alături de Iuliu Maniu (și alți fruntași ai partidului) este condamnat și Ion Mihalache, fostul său coleg de bancă de la Câmpulung, ce a rămas credincios partidului prin care a ajuns de zece ori în Parlamentul țării și al cărui președinte a fost.
Ca scriitor, în perioada comunistă, Romulus Cioflec se autocenzurează. Nu se putea altfel – avea doi copii de crescut.

Septembrie 1944, în refugiu la Câmpulung

Iulie 1945, București

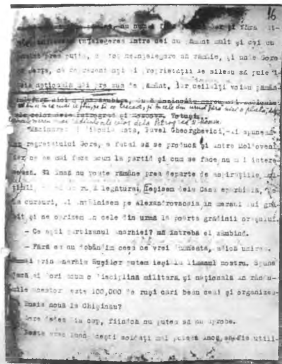
„Paznici ... ai civilizației europene și creștine”

La *Arhivele Naționale Istorice Centrale*, există, în arhiva *Comitetului Central al P.C.R.*, un document semnat de Romulus Cioflec, referitor, în întregime, la Basarabia. Documentul conține 36 de pagini, dactilografiate. Pe fiecare pagină se află corecturi manuscrise ale lui Romulus Cioflec, cu scrisu-i binecunoscut. La final, semnătura cunoscută. [63]

Textul are titlul *Căutând îndărăt și căutând înainte.* Nu este datat. Având în vedere conținutul, am realizat unele corelații (explicațiile nu-și au locul aici), datând textul în jurul anului 1942. Pe lângă faptul că textul cuprinde trăsături ale stilului scriitorului Romulus Cioflec, precum prezența arhaismelor lexicale, ironia, sunt de evidențiat ideile conținute. Autorul dovedește că are solide cunoștințe referitoare la istoria Basarabiei și la istoria României. Unele pagini au caracter autobiografic, prezentând experiența scriitorului din Chișinăul anilor 1917-1926.

Ultima parte are în vedere istoria recentă, contemporană autorului. Ni se pare semnificativă extraordinara încredere a autorului în forța poporului român, în misiunea lui față de Europa: *„noi ne vom putea începe și misiunea noastră de civilizație creștină”* sau mai departe *„vom birui ori vom pieri cu ei, ca paznici ai civilizației europene, paznici ai ființei noastre naționale și ai civilizației europene și creștine.”* Textul este greu descifrabil, mai ales ultimele pagini, ce cuprind și rânduri tăiate cu o linie – de autor ori de altcineva. Este evident că Romulus Cioflec are în vedere, înainte de 1945, traseul european al poporului român. [64]

Că a fost un scriitor european am dovedit-o în alte studii ale noastre. [65]

16

[illegible] nu numai [illegible] și fără [illegible]

[illegible] înțelegerea între cei cu pământ mult și cei cu

[illegible] prea puțin, [illegible] neînțelegere nu rămânea, și unde Gore

[illegible] că [illegible] proprietarii se silesc să [illegible]

[illegible] pe sus de pământ, iar ceilalți voiau pământ

[illegible]

Tot[illegible] Pavel Gheorghevici, [illegible] spunea

[illegible] regretatului Gore, [illegible] fatal să se producă și între Moldoveni,

iar ce se mai face acum la partid și cum se face nu [illegible] intere-

sează. Și însă nu poate rămâne prea departe de aspirațiile [illegible]

[illegible] legătura, Ieșisem dela Casa eparhială, [illegible]

[illegible] cursuri, [illegible] întâlnisem pe Alexandrovscaia în [illegible]

[illegible] și ne oprisem în cele din urmă la poarta grădinii orașului.

– Ce [illegible] partizanul anarhiei? mă întreabă el zâmbind.

– Fără ea nu dobândim ceea ce vrei dumneata, adică unirea.

[illegible] prin anarhia Rușilor putem ieși la liman[illegible] nostru. Spune

[illegible] ori acum o disciplină militară și națională în rân[illegible]

[illegible] acestor este 100,000 de ruși cari beau ceai și organize[illegible]

[illegible] Rusia nouă la Chișinău?

[illegible] din cap, fiindcă nu putea să nu aprobe.

[illegible] soldați [illegible] utili-

Pagină din documentul aflat în arhiva C.C. al P.C.R.

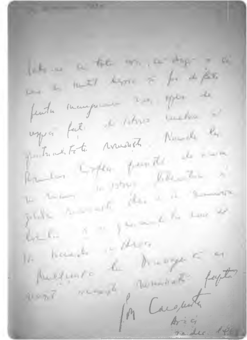

Fotografie cu familia în septembrie 1949 și în iunie 1950 la București

Evenimente literare consacrate lui Romulus Cioflec între anii 1998–2015

Ion Caramitru – ministrul culturii, la inaugurarea Casei memoriale „Romulus Cioflec", 1998

Araci

Inaugurarea Casei memoriale "Romulus Cioflec"
Araci, jud. Covasna - 13.XII.1998

Romulus Cioflec
1882 - 1955

0009

Cercul filatelic al Liceului "Mihai Viteazul"
Sfîntu Gheorghe, judeţul Covasna

Evenimente literare consacrate lui Romulus Cioflec între anii 1998–2015

SOCIETATEA DE ȘTIINȚE FILOLOGICE
FILIALA COVASNA

COLEGIUL NAȚIONAL „MIHAI VITEAZUL"
SFÂNTUL GHEORGHE

MUZEUL CARPAȚILOR RĂSĂRITENI
SFÂNTUL GHEORGHE

cu sprijinul

DIRECȚIEI PENTRU CULTURĂ, CULTE ȘI
PATRIMONIUL CULTURAL-NAȚIONAL
AL JUDEȚULUI COVASNA

ROTONDA DE LA ARACI

Tema:
„Memorialul de călătorie
în literatura română"

Romulus Cioflec

ARACI
6–7 noiembrie 2004

MUZEUL NAȚIONAL AL CARPAȚILOR RĂSĂRITENI
Casa memorială „ROMULUS CIOFLEC" Araci

Toamna, acasă, la ROMULUS CIOFLEC

Citind din opera lui Romulus Cioflec

Concurs privind înțelegerea actului lecturii

ROMULUS CIOFLEC

Romulus Cioflec
VÎRTEJU

13 octombrie 2011
Casa memorială „Romulus Cioflec"
Araci, județul Covasna

MUZEUL NAȚIONAL AL CARPAȚILOR RĂSĂRITENI
Casa memorială „ROMULUS CIOFLEC", Araci

Acasă la familia CIOFLEC

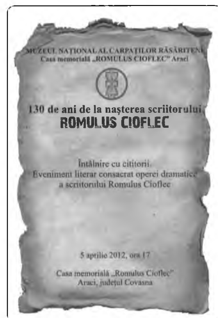
130 de ani de la nașterea lui Romulus Cioflec

Concurs privind viața și activitatea scriitorului și a altor membri ai familiei

Membrii familiei Cioflec (Timișoara, 1924)

17 mai 2012
Casa memorială „Romulus Cioflec"
Araci, județul Covasna

Evenimente literare consacrate lui Romulus Cioflec între anii 1998–2015

Note bibliografice

1. Scrisoare adresată tatălui Constantin Cioflec din Araci (?1935), arhivă fam. prof. Cornea

2. Perpessicius, *Romulus Cioflec, romancier realist* – cuvânt introductiv la volumul *Boierul* de Romulus Cioflec, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1988, p. 8

3. Gheorghe Rafiroiu, *Araci*, Salonta, 1938, p.49

4. Arhivele Naționale ale Republicii Moldova (ANRM), fond 1772, nr. Inv. 8, dosar 1188, fila 13/a

5. ANRM, fond 1772, nr. Inv. 8, dosar 1188, fila 13/a

6. Luminița Cornea, *Membrii ai familiei Cioflec...*, în volumul *Studii și articole literare*, Editura Pastel, Brașov, 2014, p. 5-9

7. Sf. Apostol Pavel, *Evrei*, 13, 7.

8. A.N.R.M., fond 1772, inv. nr.8, dosar 1188, fila 13 a.

9. Gh.Părnuță, M. Niculescu, I.Popescu Argeșel, Școala Normală „Carol *I" 1867-1992*, Câmpulung Muscel, 1992, p. 43-45

10. Vasile Copilu-Cheatră, *Cum l-am cunoscut pe Romulus Cioflec*, în *Almanahul Coresi '84*, editat de Asociația Scriitorilor Brașov, Brașov, 1984, p. 54

11. A.N.R.M., fond 1772, inv. nr. 8, dosar 1188, fila 13 b

12. A.N.R.M., f. 1772, inv. 8, d. 1188, fila 13 b.

13. Iorgu Iordan, *Memorii*, vol.I, Editura Eminescu, București, 1977, p. 258-264

14. ANIC, fond Direcțiunea Poliției și Siguranței Generale, dosar 996/1916

15. Valer Donea, *De vorbă cu Romulus Cioflec*, în *Adevărul literar* și *artistic*, anul XVII, nr.859, din 23 mai 1937, p. 15 și în volumul *Romanul românesc* în *interviuri – o istorie autobiografică*, antologie, sinteze bibliografice și indice de Aurel Sasu și Mariana Vartic, vol. I, Editura Minerva, București, 1985

16. Victor Durnea, *Contribuții la cunoașterea vieții și activității scriitorului Romulus Cioflec*, în revista *„Vatra veche"*, lunar de cultură, anul VIII, nr. 1 (86), februarie 2016

17. Vasile Goldiș, Scrisoarea către Romulus Cioflec, Arad, 6 martie 1913, Fond Muzeul Național al Literaturii Române (MNLR), București

18. Vasile Goldiș, Scrisoarea către Romulus Cioflec, Arad, 8 iunie 1912, Fond MNLR, București

19. Valer Donea, *Interviu cu Romulus Cioflec*, p. 15

20. *Scrisori către Ibrăileanu*, vol. III, ediție îngrijită de M. Bordeianu, Viorica Botez, Gr. Botez, I. Lăzărescu și Al. Teodorescu, prefață de N. I. Popa, Editura Minerva, București, 1973, p. 43-51

21. Iurie Colesnic, *Basarabia mai are a-l redescoperi pe Romulus Cioflec*, în volumul *Romulus Cioflec – un ardelean pe drumurile lumii*, ediție îngrijită de Luminița Cornea, Editura Arcuș, 2007, p. 13-20.

22. Romulus Cioflec, *Panait Istrati ca om (fragmente dintr-o conferință)*, în *„Manuscriptum"*, anul XV, nr. 2(55), 1984, p. 22

23. Cf. Victor Durnea, *Contribuții la cunoașterea vieții și activității scriitorului Romulus Cioflec*, în revista *„Vatra veche"*, lunar de cultură, anul VIII, nr. 1 (86), februarie 2016, p. 53-54

24. Romulus Cioflec, *Pe urmele Basarabiei...*, în volumul Leon Donici, *Revoluția rusă (Amintiri, schițe și impresii)* și Romulus Cioflec, *Pe urmele Basarabie (Note și impresii din revoluția rusească)*, Editura Universitas, Chișinău, 1992, p. 200

25. A.N.R.M., fond 1772, nr. Inv. 8, dosar 1188, fila 13/a

26. Romulus Cioflec, *Pe urmele Basarabiei...*, p. 224

27. Romulus Cioflec, *Pe urmele Basarabiei...*, p. 224

28. Vasile Copilu-Cheatră, Op. cit., p. 55

29. *Anuarul Liceului Nr. 2 de Băieți din Chișinău pe anul școlar 1923 -1924*, publicat de A. Oatul, director, Chișinău, Tipografia Eparhială, str. Haralambie, 42, 1925, p. 24

30. A.N.R.M., fond 1772, inv. 8, dosar 1188, fila 15

31. Luminița Cornea, *Romulus Cioflec și idealurile basarabenilor*, în revista *„Vitraliu"*, periodic al Centrului Internațional „George Apostu", Bacău, anul XIX, 1-2 (36), aprilie, 2011, p. 19

32. Arhivele Statului Timișoara, Fondul Șc. Normale, d. 4/1935/1936, f. 100

33. Luminița Cornea, *„Membri ai familiei Cioflec implicați în activitatea culturală și didactică"*, în vol. *„Studii și articole literare"*, Editura Pastel, Brașov, 2014, p. 9-10

34. Maria Vieru-Ișaev, *Pe urmele ardeleanului Romulus Cioflec...Pe urmele basarabenilor Emanuil Gavriliță și Antonina Gavriliță-Cioflec*,

în volumul *Romulus Cioflec - un ardelean pe drumurile lumii*, ediție îngrijită de Luminița Cornea, Editura Arcuș, 2007, p. 56-66
35. Vasile Copilu-Cheatră, Op.cit., p. 56
36. Adriana Babeți, *Un cer unic la marginea Timișoarei*, interviu cu acad Mihai Sora, în revista *Orizont*, Nr. 6 / 2005
37. Romulus Cioflec, *Panait Istrati ca om*, p. 23
38. Valer Donea, *De vorbă cu Romulus Cioflec*, în *Adevărul literar și artistic*, anul XVII, nr.859, din 23 mai 1937, p. 15
39. Panait Istrati. *Trei decenii de publicistică*, vol 3, *Scrisoare deschisă oricui 1930-1935*, ediție îngrijită de Ion Ursulescu, Humanitas, București, 2006, p. 423
40. Em. Socor, *Tâlcul unei retrageri*, în *Adevărul* din 28 septembrie 1929 (sâmbătă), anul 42, nr. 14040, prima pagină.
41. Romulus Cioflec, *Panait Istrati ca om*, p. 22
42. Romulus Cioflec, *Panait Istrati ca om*, p. 25
43. LuminițaCornea, *Greva de la Lupeni - Panait istrati și Romulus Cioflec*, în *„Caietele de la Araci"*, publicație de literatură a *Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni*, anul III, nr. 2(4), decembrie 2015, p. 8-9
44. Vasile Copilu-Cheatră, Op.cit., p. 56
45. Romulus Cioflec - scrisoare către Al. Lapedatu, Arhivele Naționale Istorice Centrale (ANIC), fond Alexandru Lapedatu, dosar 33, f. 1
46.Vasile Copilu-Cheatră, Op.cit., p. 56
47. G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, ediție și prefață de Al. Piru, Editura Minerva, București, 1982, p. 637
48. ANIC, Fond CCPCR, colecția 60, dosar 426
49. *Panait Istrati - Romulus Cioflec, Epistolar*, prezentare de Al. O(prea), în *„Manuscriptum"*, an. I (1970), nr. 1, p. 82
50. Romulus Cioflec, *Scrisoare către Liviu Rebreanu*, Cf. Nicolae Scurtu, *Însemnări despre scriitorul Romulus Cioflec*, în *România literară*, anul XLIV, nr. 52, 21 decembrie 2012, p. 15
51. Stelian Segarcea -Rubrica *Vitrina cărții*: Romulus Cioflec, *Pe urmele destinului*, roman, Editura Remus Cioflec, București, 1943, două volume, preț 800 lei, în *Viața Basarabiei*, revistă lunară, director Pan Halippa, anul XII, nr.11-12, nov.-dec., 1943, p. 101-102
52. Mircea Braga, *Romulus Cioflec - prozatorul*, prefață la vol. *Vârtejul* de Romulus Cioflec, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1985, p. 23
53. Perpessicius, *Alte mențiuni de istoriografie literară și folclor*, vol. II (1958-1962), E.P.L., București, 1964, p.354
54. Luminița Cornea, *Redescoperindu-l pe scriitorul Romulus Cioflec...*, în volumul *Studii și articole literare*, Editura Pastel, Brașov, 2014, p. 62- 72
55. *Analele Academiei Române. Tomul 58. Ședințele din 1937-1938*, București, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului. Imprimeria Națională, 1938, p. 212-213 (Ședința de la 4 iunie 1938)
56. Nicolae Scurtu, *Note privind receptarea operei lui Romulus Cioflec*, în *„Caietele de la Araci"*, Anul III, nr. 2(4) decembrie 2015, p. 6-7
57. Mihail Boboc, *Vârtejul* de Romulus Cioflec, în *Viața Basarabiei* , nr. 10, 1937
58. Mircea Braga, *De-structurare și re-structurare*, în volumul *Istoria literară ca pretext*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1982, p. 81
59. Luminița Cornea, *Călătoriile prin Europa ale scriitorului Romulus Cioflec (1882-1955)*, în *„Anuarul Muzeului Literaturii Române Iași"*, anul III, 2010, Editura Junimea, Iași, 2010, p. 106-112
60. Doru Munteanu, *Postfață* la volumul Romulus Cioflec, *Cupa Domeniilor*, comedie în trei acte, ediție îngrijită și tabel cronologic de Luminița Cornea, Editura Angvstia, Sf. Gheorghe, 2012, p. 125
61. Romulus Cioflec, *Moarte cu bocluc*, piesă de teatru în trei acte, ediție îngrijită, prefață și tabel cronologic de Luminița Cornea, Muzeul Carpaților Răsăriteni, Sf. Gheorghe, 1998, p.23
62. Nicolae Scurtu, *„Încă o epistolă necunoscută a lui Romulus Cioflec"*, în *„Caietele de la Araci"*, publicație de literatură a *Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni*, anul III, nr. 1(3), iunie 2015, p. 5-6
63. Arhivele Naționale Istorice Centrale (ANIC), Fond CCPCR, colecția 60, dosar 426. Mulțumiri domnului Ioan Lăcătușu și domnului Alin Spânu pentru semnalarea acestui document.
64. Luminița Cornea, *Romulus Cioflec în Arhiva C.C. al P.C.R.*, în *„Caietele de la Araci"*, publicație de literatură a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, anul III, nr. 1 (3), iunie 2015, p. 7-9
65. Luminița Cornea, *Călătoriile prin Europa ale scriitorului Romulus Cioflec (1882-1955)*, în volumul *Studii și articole literare*, Editura Pastel, Brașov, 2014, p. 73-88

Cuprins

Tipar: Tinta Printing Studio – Horváth Zita I.I.
2016

În această carte, extrem de interesantă, sunt adunate și adnotate fotografii și imagini privitoare la Romulus Cioflec și itinerarul său în lume, care se constituie, de fapt, în mărturii emoționante prin intermediul cărora un biograf înzestrat poate să reconstituie un destin, deloc comun, ce a augmentat epica românească interbelică. Identificarea și publicarea, acum, a fotografiilor ce conțin imagini cu ascendenții și rudele scriitorului, cu Romulus Cioflec și unii dintre contemporanii săi, precum și cu unele toposuri prin care a trecut sau unde a rămas un timp și a creat, reprezintă, desigur, pentru un istoric literar, chei ce pot decripta semne, sensuri și existențe.

Nicolae Scurtu

